

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 5

LJUBLJANA, DNE 28. JANUARJA 1937

LETO X.

Mirno naprej

Stari člani naše Jugoslovanske strokovne zveze se še prav dobro spominjajo časov, ko se je skrbno pazilo na to, da se ime naše delavske organizacije ne sliši prepogosto v javnosti, niti v časopisju niti na raznih sestankih in zborovanjih. Edinole pri kakih državnoborskih volitvah smo prišli prav, da se je ime organizacije rabilo za agitacijo. Toda naše delavstvo je stalno zahtevalo, da se prav povsod upošteva kot enakopraven faktor tudi v javnem življenju. Zahtevalo je, da se prizna kot celota in se mu dajo vse pravice, da lahko svobodno odloča o svojih lastnih zadevah. V očiglednem času, ki so po svetovni vojni prihajali, ko se je kapitalizem naravnost zaril v vse panoge javnega družabnega udejstvovanja, je bila ta zahteva tudi upravičena. Saj se je usoda delavstva odločala v najvišji meri v javnem političnem udejstvovanju.

Toda s to zahtevo je naše krščansko delavsko gibanje ne le naletelo na gluha ušesa, ampak od strani merodajnih činiteljev celo na odločen odpor.

Naši tovariši so vedeli, da delavsko gibanje v takem podrejenem značaju ne more biti pravo delavsko gibanje, ki naj stremi istočasno za pozitivno in stvarno borbo proti kapitalizmu. Kako je bil mogoč boj s socialno demokracijo, ki je po svojem značaju popolnoma meščanska, in v pravi delavski borbi neproduktivna in si je prav za prav želela le sebi slično delavsko organizacijo, torej neresno tekmovalko. V resnici pa bi se delavsko vprašanje ne premaknilo prav nič z mrtve točke, ampak bi se položaj pri igranju s senci delavstvu samo poslabševal. Delavstvo samo si je naravnost želelo in si še želi delavsko organizacijo, ki bo res delavska, to je, iz delavstva za delavstvo, in bo šla v boj za pravico s stvarnim in pozitivnim delom.

Tako organizacijo je hotelo imeti krščansko socialistično delavstvo v naši Jugoslovanski strokovni zvezi in tako tudi ima: neodvisno in svobodno. Ta zahteva je izvirala tudi iz notranjih nagibov članov. Če je bil kdaj čas, da krščansko delavstvo pokaže poslanstvo svojih načel, je to prav sedaj, ko smo tako rekoč na prelomu dveh vekov. Ali naj diktira bodočnost fašizem ali komunizem? Zakaj pa naj se ne uveljavi krščanstvo in ne pripelje človeštva mimo Scile in Karibde v srečnejšo bodočnost?

Boj za pravico je težak. Posebno v današnjih časih. Koliko je tu najrazličnejših interesov in vplivov, ki se protivijo odločni borbi za pravico. Koliko je tu sovražnikov takemu gibanju, skritih in odkritih. Saj se celo marsikateremu delavcu upira, da bi šel v svojem udejstvovanju ravno in posledno pot, kaj šele drugi ljudje in stanovi, ki bi se morali odpovedati kaki lažnosti, ki jo uživajo na račun sedanjega kapitalističnega gospodarskega sistema.

Ali naj se čudimo sedanjemu javnemu boju proti Jugoslovanski strokovni zvezi celo v katoliških vrstah? Saj ta boj ni od danes, ni od včeraj, ampak traja že ves čas, odkar je dr. Krek ustanovil naše gibanje. Še pred nekaj leti

je bil ta boj kolikor toliko zakulisen, skrit. Če je sedaj stopil javno na plan, je le razumljivo, ker je enkrat moral. To je boj krščanske ideje za njeno uresničitev v srcih delavcev in med obledelimi katoličani, ki se v praktičnem udejstvovanju ločijo prav malo od drugih ljudi, ki so katoličanstvo očitno zavrgli.

V važnem času je prišlo do tega odločilnega boja in zgodovinsko bo ostalo dejstvo, kako bo branilo naše delavstvo krščanske ideale v družbi. Ali bomo vztrajali? Vse je odvisno le od tega. Brez božje pomoči ne pade niti las s človekove glave in prav go-

Pogajanja s KID se nadaljujejo

V torek, dne 26. t. m., se je delavska delegacija zopet zbrala v zbornici za TOI za nadaljevanje razprave o novi kolektivni pogodbi. Pri podpisu prezenčne liste je zastopnik KID omenil podpise razrešenih obrat. zaupnikov ter podal mnenje, da isti ne prisostvujejo kot obratni zaupniki, pač pa se lahko kot eksperti ali zastopniki organizacije udeležujejo razprav in stavlajo svoje predloge in mnenja. Nato prečita v imenu vseh treh strokovnih organizacij centralni tajnik SMRJ resolucijo delavskih organizacij na KID, ki se nanaša na razvoj pogajanj ter v glavnem na tri odpuščene obratne zaupnike.

Resolucija v podrobnem ugotavlja razvoj dosedanjih pogajanj in se dotakne predloga delavskih organizacij, naj bi se razpravljalo na Jesenicah, nakar odgovarja KID, da se ona hoče pogajati le v Ljubljani, ker noče, da bi na razvoj pogajanj diktirala ulica. Nadalje resolucija ugotavlja, da je delavska delegacija do sedaj nastopala povsem korektno in ni dala nobenega povoda za kako nerazpoloženje. Odpust treh delavskih zaupnikov je pa v živo zadel vse strokovne organizacije in njene predstavnike, ker je ravno v času razprav nove kolektivne pogodbe povzročil zelo težko stanje in zelo slabo vpliva na delavsko delegacijo.

Združene papirnice hočejo zlom

Vevče, 25. jan.

Ze sedmi teden traja stavka delavstva Združenih papirnic za tiste pogoje, ki jih je imelo skozi vsa najtežja leta gospodarske krize. Da pa je prišlo do stavke, je pa pripomoglo tudi podjetje samo z nemogočimi ukrepi v racionaliziranem oddelku holandcev ter z raznimi ukrepi tudi v drugih oddelkih. Če je šlo delavstvo po trimesečnih pogajanjih, ki niso prinesla podpisa kolektivne pogodbe, v brezpogodbeno stanje, je bil največji vzrok v tem, da se je pogajalo pod pritiskom redukcij.

tovo se tudi to vprašanje ne bo rešilo brez Njega. Blagor nam, če nam ne bo treba iti po potih Rusije in Španije in šele po potokih krvi spoznati pravo resnico in veličino krščanstva!

Hvala Bogu, da smo preizkušnjo preteklih let dobro prestali. Naši tovariši sami vedo, koliko žrtev in truda so morali doprinesti na oltar Jugoslovanske strokovne zveze, ko je javnost prav malo vedela o tem. Te žrtve bomo doprinašali tudi zdaj, ko smo prav za prav stopili na oder in nas gleda nešteto oči in opazuje naš boj. Dnevi velikega tedna naše Jugoslovanske strokovne zveze bodo minuli in čim bolj grmi in treska, tem lepši bo dan vstajenja, tem lepša bo naša nova velika noč. Pamfleti nas na naši poti ne bodo ustavili.

Strokovne organizacije izjavljajo, da izrečene odpovedi smatrajo za poseben pritisk, ki naj vpliva na nadaljnji razvoj pogajanj. Tak pritisk organizacije najodločneje odklanjajo. Na koncu delavske organizacije pozivajo podjetje, naj izrečene odpovedi prekliče. Zastopnik podjetja izjavlja, naj delavske organizacije nikar ne vežejo odpusta zaupnikov s kolektivno pogodbo, ker je vprašanje teh zaupnikov že dalje časa na dnevnem redu in je sedaj, ko je socialni minister potrdil razsodbo banske uprave, za KID rešeno. Isto bi se izvršilo prej, če bi bil odlok soc. minister prej izdal.

Ker v bistvenem vprašanju resolucije ni prišlo do zaključitve, predlaga zastopnik Delavske zbornice, naj se pogajanja za trenutek prekinejo, da zavzamejo delavske organizacije svoje stališče.

Po posvetu strokovnih organizacij se je določila deputacija po 2 zastopnika vsake organizacije, banski svetnik in zastopnik Delavske zbornice, da gredo k g. banu ter mu to vprašanje pojasnijo in prosijo, naj s svojim vplivom to vprašanje ublaži. G. ban je delavski delegaciji izjavil, da se bo za stvar zavzel. S tem je bila razprava zaključena. Delavska delegacija pa pridno računa in primerja zelo si nasprotujoče številke.

Podjetje se ni hotelo pogajati v Vevčah radi pritiska ulice, pač pa v Ljubljani. Rezultat je bila 30. novembra 1936 redukcija 79 delavcev in delavk. Podjetju ni dovolj, da je odpustilo tako veliko število delavstva, temveč je šlo dalje in hotelo znižati prejemke za 12% v celoti, pri akordnih delih pa še precej več.

Kljub trditvam podjetja, da hoče to znižanje samo radi konkurenčnih razlogov, delavstvo temu ne verjame, ker so vse izvršene investicije stale ogromne vsote, radi katerih se podjetje ni

zadlužilo. Torej je imelo prihranke, katere je tudi delavstvo s svojim delom kopičilo. Za uslugo pa ima tako hvaležnost. Tudi izgovor, da to znižanje delavstvo skoro v celoti dobi nazaj z obljubljenimi 3-dnevnimi plačnimi dopusti, starostno rento odpuščenim in z ugodnostmi čl. 219 obrt. zakona, ne drži. Plačani dopust delavstvo ne mara na račun svojih plač, ker je s tem na vsak način prikrajšano, podjetje pa zato ne bo nastavilo več delavcev. Starostno rento odpuščenim delavcem ponujati na račun znižanja plač ostalemu delavstvu izgleda tako, kot bi delavci sami nudili tem starim revežem njihovo oskrbo. Ugodnosti čl. 219 obrt. zak. je delavstvo po zakonu upravičeno zahtevati. To za podjetje nikakor ni velika obremenitev, ker je sedaj nudilo skoro isto vsoto, le da je bila raztegnjena na štiri tedne bolezni. To so vse tiste dobrote, ki jih sedaj podjetje prikazuje javnosti, predvsem oblasti, da opraviči svoje stališče.

Na pogajanja seveda niso prišli gospodje, ki so odločilni, ampak poslevoedeči in neodgovorni ravnatelji, ki se vsak čas izgovarjajo, da nimajo nobenih nadaljnjih pooblastil. Take težave bi lahko odpadle, če bi bil na pogajanjih navzoč kdo od upravnega sveta ali sam predsednik. Prepričani smo, da bi v tem slučaju stavke ne bilo in kolektivna pogodba bi bila že podpisana. Tako pa se različni interesi križajo in nastajajo taka nasprotstva, katerih ne bi bilo treba. Mislimo, da tudi podjetje nima interesa, da obrat stoji, ker to gotovo ni dobiček.

Delavsko zastopstvo je vsem merodajnim činiteljem izjavilo, da sprejema pošten sporazum in je že od izbruha stavke pripravljeno na razgovor. Če pa podjetje misli, da bo delavstvo izstradalo, se moti, ker kljub pomanjkanju ne bo klonilo, kar je dosedaj že v precejšnji meri pokazalo. Torej, če velja pri podjetju načelo trdovratnosti do skrajnosti, borba ne bo kratka in zna trajati še mesece, če pa je volja za pošten sporazum, na dan z njo.

Pravilnik za volitve v Bratovsko skladnico

Dnevno časopisje ve poročati, da je minister za gozdove in rudnike podpisal pravilnik za volitve v bratovsko skladnico, s katerim se ureja način volitev skupščinskih delegatov in odborovih članov.

Volitve delegatov krajevnih bratovskih skladnic se bodo tedaj vršile v marcu ali aprilu t. l. Če je ostal čl. 1. tak, kot je bil v osnutku, se morajo namreč volitve objaviti dva meseca pred dnevom, ko se bodo vršile.

Časopisje poroča, da je pravilnik tak, da ga bodo tako rudarske strokovne organizacije kot delodajalske rade sprejele, ker so se pri sestavi upoštevali njihovi spreminjevalni predlogi.

Čim bo pravilnik objavljen v »Službenih novinah«, bomo o njem kaj več napisali.

Položaj bo v bodočih upravnih bratovskih skladnic bistveno druga-

Kaj je s kolektivno pogodbo gradbenega delavstva

Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe gradbenega delavstva so se ustavila, vzrok temu je spor, ki je nastal med »Savezom gradjevinskih radnikov« in »Udruženjem podjetnikov«. Kot je »Pravica« že poročala, se je na prvem širšem sestanku, kateri se je vršil 13. decembra 1936, določila paritetna komisija, sestojeca iz 6 članov, ki jih določijo delavske organizacije, in 6 članov, ki jih določijo podjetniki. Na prvem sestanku omenjene komisije se je pregledal osnutek kol. pogodbe, katerega so predložile strokovne organizacije. Na drugem sestanku, ki se je vršil 21. dec. 1936, je izjavil v imenu podjetnikov g. Zupan, da je izdal »Savez gradjevinskih radnikov« dne 17. dec. letak, kjer očita podjetnikom pomanjkljive varnostne naprave, zaradi katerih so na dnevnem redu številne nezgode in celo smrtno žrtve, ki so tako žrtve profitarstva in nenasitnega pohlepa po bogastvu. Zavaljo tega letaka je imelo Udruženje graditeljev sejo, na kateri so sklenili, da se nadaljnjih pogajanj za sklenitev kolektivne pogodbe ne bodo udeleževali vse dotlej, dokler ne bodo graditelji od »Saveza« primerno zadoščenji. Tajnik Lombardo je za JSZ zahteval, naj se pogajanja nadaljujejo. Krivce je treba zasledovati, zahtevati razčiščenja pri pravih instancah potom OUZD, ki je zainteresiran pri državnem pravdnistvu ter pri sodišču, ni pa prav, da se izda okrožnica, v kateri se iznašajo pavšalni očitki, kar mora ob začetku pogajanj povzročiti slabo kri pri podjetnikih in škodovati poteku pogajanj. Apeliral je na podjetnike, da gredo preko okrožnice v nadaljnja pogajanja in da se naj spor reši med prizadetimi, t. j. »Savezom gradjevinskih radnikov« in »Udruženjem graditeljev«, tako da ne bo trpelo škode gradbeno delavstvo. Ker pa zastopniki Saveza niso dali od podjetnikov zahtevanega zadoščenja, so se pogajanja prekinila.

Delavska zbornica je 25. januarja poslala predlog, da se sestavi paritetna komisija: 5 od podjetnikov in 5 od delavskih organizacij, ki naj bi preiskala vzrok nesreč na stavbah in razsodila krivdo o sporu med Savezom in podjetniki. Kdaj bo ta komisija dokončala delo in dala podjetnikom tisto zadoščenje, da se bodo zopet hoteli pogajati, ne vemo. Izgleda, da hitro še ne. Stavbinsko delavstvo je sedaj v brezpogodbenem stanju, zastopniki podjetnikov so pri zadnjem sestanku obljubili, da bodo apelirali na podpisnike pogodbe za gradbeno delavstvo, ki je veljala za lansko leto, da le-to podaljšajo še za naprej. Do sedaj so podpisali podaljšanje sporazuma sledeči podjetniki: Angelo Battelino, Ivan Bricelj, Anton Mavrič, inž. J. Dedek, Ivan Žigon, arh. Hugo Schell.

Vrhnika. Strok. skupina usnarjev in drugih delavcev JSZ na Vrhniki je spremlila na zadnji poti umrlega člana Jerneja Zupančič. Mesto venca je skupina izplačala njegovi rodbini znesek 100 Din. Bog daj pokoj njegovi duši!

roma delavk, ki so spoznali potrebo, da se priključijo Jugoslovanski strokovni zvezi, v kateri edini vidijo vse pogoje za pametno in pošteno delo na izboljšanju svojega položaja. S to svojo odločitvijo nimamo delavci nobenega namena slabiti delavske vrste, tem manj, da bi med delavstvo sejali kako medsebojno sovraštvo. Trudili se bomo z vso ljubeznijo, da bodo tako med delavstvom in podjetjem vladali čim boljši odnosi; to je važen življenjski predpogoj obeh faktorjev. Po vemo pa že danes vsem tistim, ki jim ni posebno ljubo, da se delavstvo razdvaja v dva tabora, da bomo znali varovati svoje zakonite pravice in svobodo organiziranja v organizaciji, ki je z zakonom

Z občnega zbora naših nameščencev

V nedeljo, dne 17. januarja, se je vršil občni zbor Strokovne zveze privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije v društvenih prostorih v Delavski zbornici. Udeležba je bila zadovoljiva, čeprav bi bila lahko še boljša. Vzrok je v glavnem ta, ker so naši nameščenci precej oddaljeni od sedeža organizacije. Zastopane so bile vse skupine, posebno nas je pa razveselil obisk predsednika mariborske skupine. — Tov. Savenc je tvoril občni zbor ob pol 10. Nato je tov. tajnik prečital zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se je v celoti odobril. Predlogi in sklepi so se vsi izvršili.

Nato je tov. predsednik izvajal sledeče misli:

Leto je zopet za nami. Leto uspehov, pa tudi neuspehov. Zalostno dejstvo, ki ga moram pibiti, je to, da je delavec veliko bolj dovzeten za organizacijo, in sicer zato, ker živi še v slabših gospodarskih razmerah.

Vendar spoznajmo, da gre tudi nameščencem v te čase in bojimo se, da ne bo kesanje prepozno.

Ko sem bil v maju na kongresu kršč. nam. int. v Karlovih Varih, kamor sva s tovarišem tajnikom Serrensom skupaj dopotovala, sem videl vse ogromno delo, ki ga vrši naša internacionala. Dva cela dneva je 6 odsekov bilo neprestano na delu, da je zmoglo vsa poročila pripraviti.

Deležen sem bil prisrčnega sprejema, kar sem si tolmačil tako, da so veseli, ker je tudi med slovenskimi nameščenci nastala potreba, da stopijo v krog nameščencev, ki priznavajo katoliški svetovni nazor. Ne bom našteval vseh resolucij, ki so bile sprejete na tem kongresu, ker sem to že objavil.

Drugo, kar bi moral še omeniti, je spontan nastop vseh strok. nameščenskih organizacij z delegati strojnikov in zobotehnikov na protestnem shodu v Del. zbornici za razširitev pokojninskega zavarovanja na vso državo in obvezno zavarovanje trgovskih sotrudnikov. Lepa udeležba je bila dokaz, da nameščenci počasi, toda dobro, razumevajo, da si morajo vse pravice priboriti in le v slogi dobojevati.

Če sem pred letom dni govoril o tem, da je treba varovati organizacijo, ščititi njen uspeh in ugled ter vedno in točno izvrševati dolžnosti napram njej, poudarjam, da tega nisem govoril brez vzroka. Napadi, ki so blatili ime in čast naše JSZ in po njej našo nameščensko zvezo, so tvorili edino jedro zanimanja za naš pokret. Nihče se ni vprašal, kako mislijo, delajo in se trudijo za dobrobit nameščencev. Njim, ki mislijo, da imajo legitimacijo in izključno pravico do vodstva kršč. nameščenstva in delavstva, ni dovolj, da ovirajo uspešno delo naše matice, ki stremi po najboljših močeh, da doprineše svoj delež k izboljšanju položaja v korist socialno šibkih slojev; morali so poseči po danes zelo pri-

priznana in ki je priznana tudi kot prava delavska strokovna organizacija. Branili se bomo zoper vsako oviro, pa naj pride ta od katerekoli strani. Razumljivo je, da delavci, kateri izpričujejo krščanski svetovni nazor, ne moremo služiti materialističnemu socializmu. Prav tako imamo vso pravico do izvolitve zaupnikov v podjetju, katerim bomo mogli polno zaupati pri nastopanju za zaščito naših interesov. Tiste delavce, oziroma delavke, ki idejno pripadajo marksistični organizaciji, ne vabimo v naše vrste, po vemo pa jim to, da naj pustijo, kar ni njihovega, pa bomo tudi v bodoče dobri in še boljši prijatelji, kot smo bili doslej.

ljubljenih frazah o sorodstvu z marksizmom in komunizmom.

»Mi vstajamo in vas je strah«, bi lahko rekel in zaključil, da nam je ta boj več koristil, kot pa škodoval. Dokaz za to je precejšen porast našega članstva, kljub temu, da so pogoji za sprejem v članstvo težji kot pa v nam nasprotnem taboru.

Nameščenec je marsikje dolžan vršiti posle samostojno. Vprav zato mora biti tudi svojemu stanu primerno plačan. In kaj vidimo? Današnji socialni položaj se vedno poslabšuje. — Kapitalizem ne vpraša kako živiš, kaj boš imel za starost, kaj bo v primeru tvoje smrti z družino. Za vse to se kapitalizem ne zmeni, ker se ravna po poganskem načelu in goli kalkulaciji. Za njega je nameščenec le sredstvo, ki služi toliko časa, dokler se ne obrabi. Ponudb je itak vedno dovolj in tudi vedno cenejše. Ali je potem čudno, če se mladi nameščenci ne upajo poročiti, imeti družine, kar je pravica vsakega doraslega človeka.

K občnemu zboru pekovskega združenja v Celju

Občni zbor se je vršil preteklo nedeljo v Celju. Na zbor so povabili tudi zastopnike pomočnikov, ki so se ga s centralnim tajnikom tov. Rozmanom udeležili. Ko so pomočniki prišli, jim je predsednik Združenja, g. Kirbiš, poročal o sklepu mojstrov glede sprejetja kolektivne pogodbe za vse Združenje. Pogodbo so mojstri odklonili, in sicer, kakor je rekel g. Kirbiš, enoglasno. Povod za to imajo v tem, da se bo itak uveljavila minimalna mezda, ki bo potem merodajna tudi za pekovske pomočnike, ki so se učili štiri leta. S tem je mislil g. predsednik, da je zadeva končana in je hotel deputacijo takoj odsloviti. Za besedo pa je še prosil tov. Rozman, ki jim je mirno in dostojno povedal, da je njihovo stališče nesocialno, če odobravajo minimalno mezdo, ki še zdaleka ne bo taka, da bi bilo mogoče dostojno živeti.

Delavska založba

Razposlali smo knjigo: Joško Jurač, »Kraj umira«, ki smo jo izdali namesto napovedane »Ives«, ki je nismo mogli zaradi tehničnih zaprek pravočasno izdati. Smatrali smo pa, da bodo naročniki »Krekove knjižnice« z Juračovo povestjo tudi mnogo bolj zadovoljni, ker nam je bližja in mnogo bolj zanimiva.

Zadnja knjiga iz lanskega letnika: »Od življenja strta« pa se je pri prevajanju tako zakasnila, da je pri najboljši volji nismo mogli še izdati. Vendar je pa sedaj že delo v tisku in v nekaj tednih se bomo z njo naročnikom oddolžili.

Letos se bomo laže držali rednega izdavanja, tako da bo prva knjiga »Med volkov« v začetku meseca aprila že izdana, drugo bomo izdali za julij, tretjo pa v septembru.

K rednemu izdajanju največ pripomore točno plačevanje naročnine, zato je v korist naročnikom samim, da založbe ne ovirajo in upropaščajo z zaostajanjem naročnine.

Dobro se zavedamo, da založba še ni taka, kakršno si želimo. Temu je največ krivo pomanjkanje naročnikov, kar ima za posledico, da založbe ne moremo dvigniti, kakor bi zaslužila. Mirno lahko rečemo, da je »Delavska založba« danes edina, ki ne dela zaradi dobička, ampak vrši idealno nalogo, zaradi katere je tudi bila z mnogimi žrtvami ustanovljena: da poskrbi delovnemu ljudstvu primerno knjigo.

Če se bomo tega zavedali, bomo vsi šli z vsemi močmi na delo, da pridobimo novih naročnikov. Saj nas to pogosto ne bo stalo drugega, kakor morda lepo besedo in prijazen nasvet. Dolžni smo: delajmo!

Širite in čitajte »Delavsko pravico«!

Ali je to človeško, da dobi nameščenec ob vstopu v službo 250—300 dinarjev, seveda, če ni že primoran, da gara daljšo dobo — v brezplačni praksi? Kje je tukaj eksistenca in pravica do življenja? Ali so starši zato izsolali svojega otroka, da jim bo še nadalje v breme?

Ali se pa more ta položaj kaj izboljšati? Z besedami gotovo ne! — Vam, nameščenci, ki ste tukaj zbrani, ne govorim. Pač pa onim, ki so še zunaj organizacije. Ključ do izboljšanja je le v organizaciji! Posameznik ne pomeni nič. Organizirana celota pa predstavlja silo, preko katere ne more nihče. Razlogi: kaj pa imam od organizacije, saj so zato drugi itd., ti razlogi bi v današnjih časih morali enkrat za vselej izostati. Zatorej pozivam vse neorganizirane nameščence, da pristopijo kot redni člani v organizacijo ter da po njej dosežejo pravico in popravijo krivice, ki se jim gode. Samo v znamenju organizacije — bomo zmagali! (Nadaljevanje poročila sledi.)

Gospodje mojstri bodo vendar vedeli, da največ kruha poje delavec in če bo isti imel tako slabo plačo, kakršno obljublajo svojim pomočnikom, potem bo tudi njihov stan šel navzdol! Vršil se je potem tudi razgovor, pri katerem se je spet izkazal mojster g. Mlakar, ki očitno gre za tem, da se dela še večji razdor. Prav ugodno pa so vplivale na pomočnike izjave dveh mojstrov, in to gg. Pobeca in Polanjska iz Brezic, ki sta oba poudarjala, da je življenje pomočnika že sramotno in da so končno tudi oni ljudje! Gospod Pobec si je s tem povrnil zaupanje, ki ga pred pomočniki že dlje časa ni užival.

Iz vsega tega vidimo, da tudi obrtništvo ni iskreno z delavstvom, kadar gre za njihov žep. Vse to zapišemo za to, da se ne pozabi in da se naše vrste še bolj utrdijo v borbi proti izkoriščevalcem!

Čudimo se

»Mi mladi Borci« v svoji 18. številki l. 1937. pišejo v članku »Zakaj nismo kršč. socialisti«: »Za čudo mnogo zablod je v tem gibanju. (V kršč. socializmu. Op. pisca.) Pa še bolj čudno je, da do izida te knjižice nismo nikjer opazili poguma, posvetiti v to zadevo.«

Kje ste pa bili, čuvarji javne morale in cerkvenega nauka, toliko let, kako da ste zapovrstjo od najvišjega do najnižjega pustili rasti takega gada na svojih prsih — zveni iz teh besedi. (»Ogenj« je imel okrog 80 duhovnikov med svojimi naročniki.) Šele laik Pernišek, ki je zbiral pogum 9 let, je moral vse podučiti in posvetiti »v to zadevo«. Zares velika je oblast, ki si jo lastijo nekateri integralni katoličani, da skoro presegajo vse stopnje hierarhije. Zato pa tudi katoličanstva nikoli nikjer ni najti, razen pri zelenih.

Podpora za zaščito delavskih zaupnikov odobrena. Od Delavske zbornice v Ljubljani smo prejeli s prošnjo za priobčitev sledeči dopis: Na predlog g. bana je odobril minister za soc. politiko Delavske zbornice izredni kredit v iznosu 70.000 Din, ki ga je votirala zadnja skupščina Delavske zbornice za podpiranje nezaposlenih in v zaščito delavskih zaupnikov. Iz tega kredita se bodo dajale podpore v sporazumu s pristojnimi okrajnimi načelniki, in sicer le poročenim brezposelnim zaupnikom, prvenstveno onim z velikim številom otrok.

Domači dogodki

Pogodba z Bolgarijo je bila slovesno podpisana v nedeljo, 24. t. m., v Belgradu. Pogodba vsebuje samo en člen, ki se glasi: »Med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Bolgarijo bosta vladala nerazrušljiv mir in iskreno ter večno prijateljstvo.«

Uredbo o Kmečkih zbornicah je sprejela vlada na zadnji seji. O tem bomo obširneje poročali v eni izmed prihodnjih števil.

Sestanek v Brežicah med dr. Mačkom in dr. Stojadinovičem je imel v prvi vrsti informativen značaj. Dr. Maček je razložil, kako si Hrvati predstavljajo rešitev našega državnega vprašanja in kaj zahtevajo. Dr. Stojadinovič pa je razložil že pred letom objavljeno namero, da se novi politični zakoni pripravijo sporazumno s Hrvati. Pričakuje se nadaljevanje razgovorov.

Tuji dogodki

Francoski ministrski predsednik Leon Blum je v svojem govoru v nedeljo, 24. januarja, v Lionu razložil pogoje, pod katerimi je Francija pripravljena gospodarsko sodelovati z Nemčijo. Prvi pogoj je splošen politični sporazum o miru v Evropi. Francija se more čutiti varno le v nedeljivem miru. Zato mora Nemčija prenehati z dosedanjim divjim oboroževanjem. Kajti noben narod ni tako nesposoben, da bi dajal denar in gospodarsko pomoč državi, katera stalno grozi, da bo že morda jutri navalila nanj. — Ta govor se v celoti sklada z govorom angleškega zunanjega ministra Edena, ki je tudi naznačil podobne pogoje za gospodarsko sodelovanje z Nemčijo. Zlasti pa je poudaril, da je Angležem tudi še danes več za maslo kot pa za topove, čeprav mora Anglija prav sedaj žrtvovati ogromno denarja za oborožitev. — 30. januarja bo govoril Hitler in povedal svoje.

Nova veleizdajniška razprava se je začela te dni v Moskvi. Obtoženih je 17 skoraj samih najuglednejših boljševikov. Med njimi so znani zlasti Radek, Sokolnikov, Pjatakov, Muralov. Državni tožilec jih dolži zvez s Trockijem in z nemško ter japonsko tajno policijo. Pripravljali da so splošen državni in socialno-političen prevrat ter vojno z Nemčijo in Japonsko. Za vse se zahteva smrtna kazen. Obtoženci vse priznavajo. Trocki pa izjavlja, da ni nič res.

Grška vlada je izjavila, da bo v vseh sporih, ki bi nastali v Evropi, nevtralna. Prav te dni pa je sklenila v Nemčiji štiri milijonsko posojilo za nabavo modernega orožja.

40-urni delovni teden je uveden na vseh francoskih železnicah.

5 milijonov francoskih delavcev ima že zaradi 40-urnega tednika 2 dni v tednu prosta. To sta sobota in nedelja. Dela se samo 5 dni v tednu.

Na Japonskem se bijeta med seboj parlament in generali. Le-ti zahtevajo kar ukinitve parlamenta, češ da je samo ovira za državno upravo, zvišanje proračuna za armado itd. Vlada je morala na zahtevo parlamenta odstopiti. Mnogi so mnenja, do bodo skušali generali na vsak način osvojiti si vso državno oblast. Če se jim parlament ne bo udal — bo spet upor in nekaj parlamentarcev bo spet šlo na oni svet.

Med Turčijo in Francijo je prišlo glede pokrajine Iskenderun do sporazuma. V okviru nove sirijske države bo imela ta pokrajina svojo avtonomijo.

V Palestini so se zopet začeli ponavljati arabski napadi na žide. Člani komisije, ki je več mesecev proučevala razmere v deželi, so po končanem poslu odšli v London. Komisija bo predložila vladi obširno poročilo.

Dr. Göbbels, nemški minister za propagando, je izdal povelje, da se smejo vsi vršiti shodi in zborovanja, ki so bili za čas božičnih »počitnic« prekinjeni.

V Abesiniji se Italijanom že upirajo neki trgovatneži. Sedaj poročajo, da jih je podkralj, maršal Graziani, v tridnevni bitki zmagovito premagal. — Za izkoriščanje abesinskih naravnih zakladov je ustanovljena italijansko-nemška družba. Italijani imajo pravico po preteku 10 let popolnoma odkupiti nemški delež.

V prestolnici Portugalske — Lizboni je eksplodiralo več bomb — vse v javnih zgradbah. Policija je veliko ljudi aretirala. Vlada je izdala poročilo, da so to atentati, organizirani iz inozemstva. — Stvarna škoda je precejšnja.

Nemško časopisje z zlohotno namero in po načrtu napada Českoslovaško, češ da je že popolnoma boljševiška in pod vplivom Moskve. Glede na to je predsednik Beneš ob sprejemu deputacije katol. mladine, govoreč o českoslovaški demokratski ideološki strpnosti, naglasil: »Mi smo popolni gospodarji svoje države. Nikomur ne sledimo in nikoli ne bomo delali proti koristim svoje države.« — Tudi

Proti uredbi o »Feniksu« je nastopila Zveza zavarovalnic. Navaja zlasti, da ni pravično, da bodo po uredbi naši zavarovalci, ki niso nič zakrivali, morali plačati celih 35 milij. dinarjev za ozdravitev »Feniksa«. Zahteva se, naj vlada to uredbo takoj umakne.

Lepo dividendo je razdelila naša Narodna banka v Belgradu za svoje preteklo poslovno leto. Država dobi 14.700.000, zasebni delničarji pa 24.200.000 Din. Na vsako delnico (1000 Din) pride po 400 dinarjev — torej 40% dividenda.

V Zagrebu menijo politični krogi, da je vlada pripravljena ustvariti nove zakone o volitvah narodnih poslancev in zakon o družtvih, shodih in posvetih v sporazumu s KDK in s srbskimi opozicijskimi strankami.

angleško časopisje je ostro zavrnilo nemške napade kot neosnovane in prirejane s posebnimi nameni.

Nemški škofje so, kakor poročajo, prosili sv. očeta, da preko Mussolinija in Göringa, ki se je istočasno mudil v Italiji, posreduje pri nemški vladi za zboljšanje neznošnega stanja, v katero prihaja katoličanstvo v Nemčiji. Skoraj soglasno se poroča, da se začenja v Nemčiji pravi verski kulturni boj. O tem pričajo tudi silno ostri in naravnost bogokletni napadi vodilnih narodnih socialistov na vse, kar je krščanskega.

Ameriški avtomobilski delavci pri »General motors« izjavljajo, da so pripravljani vztrajati do kraja v borbi. Prva pogajanja so se končala brez uspeha. Delavci imajo tovarne trdno v rokah in se ne umaknejo iz njih. Sklican je ponoven razgovor. Delavci zahtevajo osebno posredovanje predsednika Roosevelta.

Kakšen je termin? Mariborska »Del. Fronta« ponatiskuje iz jeseniškega lista »Na mejah« sledečo vest, ki pravi, da je za ZZZ zelo važna: »Za strokovno gibanje je gotovo zanimiva vest, da je 7. januarja 1937 zborovanje 70 duhovnikov, duševnih vodij fantovskih odsekov, soglasno ugotovilo, da JSZ ne mara njihovega sodelovanja in je obenem soglasno sklenilo, da bo po preteku gotovega termina — če se v tem času ta zadeva ne spremeni — vsi podprli ZZZ, ki jih k sodelovanju vabi.« — Morda bi nam odločujoči gospod pri listu »Na mejah« mogli kaj več povedati o tem zborovanju? Do danes nam ni še nič znanega. — V zadnjem uvodniku »Del. Pravice«, ki ga je napisal tudi duhovnik, beremo sledeče: »Le mirno se zanosite, da duhovniki ne bodo podpirali krivične borbe proti vam. Saj veste, da je proti duhu Katoliške akcije, da bi koga izganjali iz Cerkve, ki želi biti njen član, da je proti duhu evangelija, da bi pustili propasti duše, ko mora duhovnik, po zgledu Dobrega Pastirja, pustiti 99 ovac, da poišče zgubljenega.« — Ta izjava se precej razlikuje od mnenja tistih duhovnikov, ki sta ga priobčila »Fronta« in »Na mejah«.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Te besede je izgovorila kar tjavendan. Mož je stopil v družinsko sobo, da bi pogledal na uro. V očeh mu je zasijalo nekaj kakor rahla bojazen. Ko je stopil skozi vrata pri vnožju stopnišča, so se mu napela ušesa. Sédel je na rob mize z žlico v roki in čakal, da minejo štiri minute. Iz dveh virov so mu vrela čustva: obšla ga je slabost, vse poželenje po jedi ga je minilo. Bil je duševno lepo uravnotežen. Doživetja zadnjih treh let so bila zanj kakor vedno žareč ogenj preskušnje in prečiščenja. Sedaj je bil že oplenjen in razgaljen v dno svojega bistva. Vsaka malenkost ga je vznemirila in v živo zadela. Že ob sami misli, da njegov sinček trpi, ga je obšla nekakšna živčna slabost. Bil je ves iznemogel. Obsedel je na miznem robu, edina želja mu je bila, da bi se otrok zbudil in prišel v kuhinjo. Na vsak način je hotel razjasniti, kaj ga je prav tako vznemirilo. Rad bi bil pogledal temu strahu v oči, razkrinkal to bojazen, zakaj potem bi se zopet lahko povzpela do svojega običnega dušnega miru in zadovoljstva, pa najsi je bilo še tako dvomljivo to zadovoljstvo. Že samo čustvo negotovosti ga je spravilo popolnoma iz ravnovesja. Ker pa je bil skoraj prav tako močan kot njegova živa okolica, se mu je zgradba sistemov in

Naš neumorni tovariš Božo Dulibič se ni dal ustrašiti, ko je moral zaradi nezanimanja velikega dela hrvatske inteligence za socialni problem našega časa pred leti ustaviti svojo »Socialno revijo«, in jo je z občudovanja vrednim pogumom in požrtvovalnostjo začel izdajati letos iznova. Te dni je izšel že drugi zvezek revije pod starim imenom s članki F. Terseglava, Dulibiča, dr. Besednjaka in drugih. »Socialna revija« hodi po stopinjah svoječasne naše »Socialne misli« in skuša graditi na stavbi novega socialnega reda v duhu krščanske morale, ne zametajoč ničesar, kar na tem področju drugi ustvarjajo dobrega. Terseglav v uvodniku o »Poduhovljenju« se naravnost ne tiče socialnega vprašanja, pač pa pomeni ustvarjanje nekega pravičnega razpoloženja za delovanje krščanskega človeka v današnjem svetu sploh. Terseglav je velik optimist, kakor jih je malo med nami; on vidi na naši dobi vse njene svetle strani in njene plodovite vrednote ter njen ogromni idealizem za dosego boljšega in lepšega življenja na zemlji. »Današnje svetovnonazorsko in socialno brezverstvo se nam kaže v tako nevarni obliki zato, ker je krščanstvo kot životorna sila v nas samih nevarno usahnilo,« tako pravi čisto pravilno. Ugotavlja tudi, da sodobni človek ne veruje v noben nauk, sistem ali program, če se mu obenem ne pokaže kot dobro in plodovito realiziranje v praktičnem življenju. Zato je naloga krščanske socialno mislečega človeka, da svoj verski nazor aktivira v so-

cialnem delu in sodelovanju, za starimi časi pa naj se nam nič ne toži. Božo Dulibič ima zelo aktualen članek o avtonomiji, o kateri pravilno sodi, da ni ne širja ali ožja (kakor se napačno govori in piše), ampak je samo ena: polno pravo na lastno odločevanje glede vseh svojih poslov. V članku »Nova ustava SSSR« pa Dulibič zelo objektivno in izčrpno podaja obliko nove sovjetske ustave, tem bolj učinkovita je njegova končna sodba, da je najbolj negativna stran sovjetskega sistema, ki se je sicer v mnogem sam revidiral, državni absolutizem, ki je sicer onemogočil izrabljanje človeka po sočloveku, zato pa je posameznika popolnoma podvrnil državi oziroma oligarhiji vsemogočne stranke. Sila važen je nadalje članek dr. Engelberta Besednjaka o Veri in materinskem jeziku — problem, ki se med nami premalo obravnava, dasi se baš slovenskega naroda zelo hudó tiče. Če država in cerkev štita z vso svojo avtoriteto materialne dobrine človeka in obsojata tatvino, kako da ne ne bi bila dolžna štiti višje vrednote: narodno kulturo, materinski jezik, prirodno individualnost? (Nekateri namreč to zanikujejo, češ da se cerkev nima vmešavati v vprašanje zaščite naroda in njegovega jezika!) Zanimiv in pester je tudi Pregled, ki kaže ostro profitašistično tendenco, kar je prav. Med slovenskimi sodelavci je tudi Mirko Javornik s poglavjem iz romana »Crni breg«. »Socialni reviji« želimo veliko naročnikov in prijateljev!

To in ono

Sostro. Prosvetno društvo v Sostrem uprizori na praznik, 2. februarja 1937, ob pol 4 popoldne, veselo igro: »Zenitev«. Ker je čisti dobiček namenjen za stavkujoče papirničarje, v ljudno vabimo vse prijatelje delavstva.

Trbovlje. Stalno se obračajo na odbor skupine delavci, ki niso organizirani pri skupini, za razne prošnje in podpore ali posredovanja. Odbor skupine je v svoji seji sklenil, da ima pravico do posredovanja od naše strani le oni, ki je član naše krščanske strokovne organizacije. Na druge se odbor ne more ozirati. Kdor misli, da bomo delali za one, ki vedno zabavljajo čez našo organizacijo, se moti in naj išče pomoči pri svojih tovariših. Kdor misli, da je pri nas pomoč, nas mora tudi drugače poznati in nam pomagati, ne pa se približati le takrat, ko mu je že voda pričela teči v grlo. — Odbor.

Trbovlje. Stanovanjska hiša za upokojence se še ne prične graditi, kar je občinska uprava pred volitvami obljubila. Na zadnji seji pa je uprava podala poročilo, da je podjetnik g. Božič odklonil delo z motivacijo, da je proračun prenizek. Čudno, saj je delo prevzel na podlagi razpisa. Tudi je težko verjetno, če je res samo ta vzrok. Morda je bila hiša obljubljena samo za agitacijo pred volitvami. Kaj neki poreko upokojenci, ki stanujejo po kletih. Ti gotovo s tem izgovorom uprave ne bodo zadovoljni.

Trbovlje. Na tukajšnji meščanski šoli se je ustanovila šolska kuhinja, v kateri dobivajo otroci revnih strašev kosilo. Premožnejši pa plačujejo za kosilo 2 Din. Hrana je dobra in okusna. Da je do tega sploh prišlo, gre zahvala gosp. ravnatelju

Ostercu, kateremu so prizadeti vsekakor lahko hvaležni. Prispeva pa za to kuhinjo tudi banska uprava. Kuhinjo obiskuje sedaj 60 otrok, ki so nekateri celo iz občine Hrastnik—Dol. Za šolsko kuhinjo na Vodah, katero upravlja občina, je banska uprava mesečno prispevala 21.000 Din. Ko je bil ta znesek od banske uprave določen, je obiskovalo kuhinjo nad 1000 otrok. Sedaj pa jih hodi v kuhinjo le nekaj nad 400. Za to število bi morala biti plačana s to vsoto hrana že trikrat dnevno, dobijo pa le kosilo.

Del. mladina poroča

Zalog. Naša skupina se je v letošnjem zimskem času precej dobro razvila. Imamo redne tedenske sestanke, katere obiskuje 20 fantov. Obravnavamo največ versko vzgojo delavske mladine, naš program in brošuro »Cilji in pota KDM«. Zavedamo se, da bo zmagala le ona mladina, ki bo načelno jasna, brezkompromisna in dosledna v izvajanju naukov sv. Cerkve. Danes, ko je že tudi na deželi besno sovraštvo do vere in Cerkve, saj razbijajo že pri nas križe in šipe po kapelicah, take mladine potrebujemo, da bo zanesla Kristusov nauk v življenje.

V sredo, 20. jan., nas je obiskal tov. Niko Lavrenčič iz Ljubljane, ki nam je predeval o cilju KDM. Njegovo izvajanje nas je zelo razveselilo, ker nam je dokazal, da smo na pravi poti in da se tudi na centrali zboljšuje.

Finančno smo brez sredstev, zato bomo uprizorili v nedeljo, 31. jan., ob 7 zvečer pri »Cirilu« v Zalogu komedijo »Narodni poslanec«. Vabljeni ste.

socialnih tvorb podirala in grozila, da se mu sesuje v prah. Bil je ves zmešan. Če mu oboli otrok, pride pač zdravnik, ki bo predpisal morda kaj posebnega: posebno hrano, posebna zdravila. Kako naj pri teh svojih dvajset petih šilingih kaj prihrani! Saj bi bilo vse narobe. Žena bi se še bolj ujedala. Pogledal je na veliki kazalec ure, ki je stala na polici. Tri minute so pri kraju. Če človeka malenkosti tako prizadenejo, bi se najraje kar ustrelil. Prevzelo ga je močno čustvo. Noge bi poljubil tistemu, ki mi najde kako delo. Že štiri in pol minute! Le pol minute preveč — pa bo zavpila. Odhitel je v kuhinjo in odstavil ponvo z ognja. Žena je urejala posodo in nože. »Zakaj nisi na mizi lepo pripravil za zajtrk?« mu je očitala. »Vse križem je razmetano. Nobene jajčne kupe ni na mizi!« Stopila je k jedilni omari in on pa je z žlico zajel jajca ter jih položil v dva posebna krožnika. Nato se je hitro umaknil, da je žena lahko postavila jajčne kupe na mizo. Nalil si je čaja v svojo skodelico in stresel vanjo žličko sladkorja. Pri tem je držal čajni lonček nad mizo, ona pa si je nalila v svojo prazno skodelico mleka s sladkorjem. Nato je mož še njej nalil čaja. »Zapri pečico!« je dejala, primaknila stol k mizi in séla nanj. On je storil isto. Tako sta začela zajtrkovati. Žena je sedla tako, da je videla skozi stransko okno na vrt in še dalje na cesto. Nekaj časa sta jedla molče.

Nenadoma spregovori žena: »Morganovi gredo po cesti. Še bodo ujeli avtobus iz Butty-ja. Slišala sem, da pojdejo danes v Blackpool.«

(Nadaljevanje.)